

We love Almere

Foto's van Margareta Svensson

1988 / 2016



We love Almere

Foto's van Margareta Svensson

1988 / 2016

Gemeente Almere



Stads*archief*

In 1988 kwam de Zweedse fotografiestudente Margareta Svensson naar Nederland, om een jaar aan de Rietveldacademie te studeren als gaststudent. Voor haar opleiding kreeg ze de opdracht een documentaire fotoserie te maken van een onderwerp dat zij zelf mocht kiezen. Toen ze hoorde van het bestaan van een stad in de polder, die uit het niets [uit het water] ontstaan was, en dan ook nog eens zes meter onder de zeespiegel, raakte ze gefascineerd. Want hoe werkt dat, een stad maken op de tekentafel voor mensen die er nog niet zijn? En hoe maak je zo'n stad leefbaar; kun je woongenot wel plannen? Dat waren allemaal vragen die bij haar opkwamen. Ze besloot Almere als onderwerp voor haar opdracht te kiezen.

Meer dan eens reed Svensson van Amsterdam naar Almere om te gaan fotograferen. Een deel van de foto's die zij toen maakte is in deze tentoonstelling te zien. Het zijn prachtige beelden in zwartwit van een stad die nog moet groeien. De foto's ademen eenzaamheid en leegte. Svensson: "Het was de periode van februari en maart. Iedere keer vertrok ik uit Amsterdam met mooi weer, maar als ik in Almere aankwam regende het. Ik wilde het liefst foto's maken met mensen, maar ik kwam bijna niemand tegen." Voor een deel was dat te wijten aan de leegte van een groots opgezette stad met nog maar weinig inwoners. Maar het was ook een weerspiegeling van haar eigen situatie: "Het was ook mijn eigen eenzaamheid als nieuwkomer in Nederland. Dat gevoel zullen veel mensen wel herkennen."

Het Stadsarchief Almere ziet ondanks, of misschien ook wel dankzij, die eenzaamheid ook schoonheid in de foto's.

Dat was een reden om Svensson -inmiddels gevestigd in Amsterdam- te vragen om opnieuw naar Almere te komen en de stad te fotograferen met de blik van nu. Ditmaal met de nadrukkelijke wens om de Almeerders in hun stad vast te leggen.

Svensson kwam naar Almere om eerst maar eens de sfeer te proeven en te kijken hoe aan de opdracht te voldoen om Almeerders voor de camera te krijgen. Als Amsterdamse was ze erop voorbereid dat mensen niet direct zouden staan te springen om op de foto te gaan voor een willekeurige vreemde met een camera in haar hand. Ze kreeg zelfs nog een tip van een Almeerse: "Wat je niet moet doen, is met een grote camera op een statief gaan staan. Dan hollen de Almeerders weg."

Deze opmerking had gemakkelijk kunnen leiden tot vertwijfeling, maar zette Svensson juist op het spoor: dat was precies wat ze wel zou gaan doen. Op centrale plekken in de verschillende stadsdelen van Almere gaan staan met een camera op een statief. Op die plek bedacht ze een mooie compositie van omgeving en mensen. Vervolgens benaderde ze toevallige voorbijgangers met de vraag of zij een plaats in de foto wilden innemen.

Aanvankelijk aarzelend, omdat ze niet wist hoe de mensen zouden reageren. Maar iedereen -van jong tot oud- reageerde positief en nam onbevangen plaats in haar beelden. Almeerders bleken helemaal niet cameraschuw. Sterker, een enkeling bood uit zichzelf aan op de foto te gaan. "Het viel meteen op dat de mensen in Almere ontspannen zijn, niet zo gehaast - ze hebben de tijd om op de foto te gaan."

Deze ontspannenheid is ook te zien in de foto's. Van de eenzaamheid en leegte uit 1988 is in de nieuwe serie foto's niets meer te zien. De nieuwe serie is in kleur en ademt een heel andere sfeer. Vaak schijnt de zon op de foto's en altijd waren er genoeg mensen te vinden. Svensson: "Toen was de stad te groot voor de hoeveelheid mensen. Nu niet meer. Het is nu druk in Almere."

De foto's zijn geen snapshots, ze zijn in scène gezet. Maar de van tevoren bedachte compositie is geen keurslijf geworden. Het toeval speelde een grote rol. Wie er op de foto kwam, was afhankelijk van wie er voorbij kwam. Daar komt bij, dat alle gefotografeerden hun eigen persoonlijkheid hebben, ze staan op de foto zoals ze zijn: lachend of afwachtend, extravert of juist wat meer verlegen, recht in de camera kijkend of iets meer weggijkend. En dat bepaalde mede hoe de foto uiteindelijk is geworden. Voor de fotografe was het een spannend proces, want ze heeft een deel van de controle uit handen moeten geven. Dat geldt ook voor de personen op de foto's. De meeste mensen waren zich niet bewust van de andere deelnemers; zij hebben hun eigen moment voor de camera gekregen. Zo zijn de foto's ook virtuele ontmoetingen geworden.

Het resultaat mag gezien worden, het zijn stuk voor stuk prachtige foto's geworden van Almeerders in hun eigen stad, op hun eigen plek. Het Stadsarchief is niet alleen heel enthousiast over de foto's, maar ook over de trots waarmee de Almeerders in Almere poseren. Alsof ze zeggen: ik ben op mijn plaats in Almere.



2016



Achter het station in Almere Stad staan veel fotogenieke gebouwen. Misschien is het daarom dat deze mensen zich meer dan anderen bezig hielden met hoe ze op de foto zouden komen: “Moet ik iets uit doen? Of mijn tas wegzetten?” En: “Mag ik gewoon met mijn oordopjes en telefoon op de foto?” Links de singer-songwriter die een liedje schreef bij de opening van de tentoonstelling.



Svensson ging fotograferen bij Doemere, met het idee in haar hoofd van mannen en jonge stellen met grote karren vol met bouw- en klusmateriaal. In plaats daarvan trof ze veel jongeren. Misschien scholieren van het nabij gelegen Oostvaarderscollege? Ze wilden graag op de foto, maar meubilair en klusmateriaal gingen ze niet kopen.



Aan mensen geen gebrek bij deze roltrappen in het centrum van Almere Stad. Maar door de bewegende trappen viel het niet mee om contact te leggen met passanten om een plaats te nemen in de foto. Toch ook hier namen mensen met vanzelfsprekendheid deel aan het project. De meisjes rechts geven een leuke twist: zij lopen naar beneden op de omhoog gaande roltrap.



Het plantsoen voor het zorgcentrum Buitenheaghe leek Svensson een mooie plek om te fotograferen. Er was niemand te bekennen, maar ze besloot toch haar camera op te stellen. Langzaam maar zeker werden de van tevoren bedachte posities bezet. Maar niet helemaal volgens plan: een jong stel nam de plek in van één persoon. En de rollator was ook niet voorzien.



“Het is een gewoon straatje hoor, niets bijzonders. Maar het contact met de burens is heel belangrijk. Ongeveer een jaar geleden kreeg ik nieuwe burens, ze kwamen uit een flat in Amsterdam. Ze stonden vanaf het begin voor me klaar. Ze vonden het ook meteen leuk om mee op de foto te gaan. Eigenlijk zijn al mijn burens goede burens!”



Op het Plein in Haven was een groepje kinderen aan het spelen c.q. chillen. Svensson stelde de camera op. Even was ze bang dat de kinderen te stoer of misschien ook te ongeduldig zouden zijn om mee te willen doen. Maar niets bleek minder waar; ze hadden zelf ook veel ideeën over wat een mooie foto zou opleveren en vele alternatieven werden geschoten.



Talent in Opleiding (TIO) organiseert sport- en spelactiviteiten in de wijken. Veel kinderen doen eraan mee. Ze werken veel met stagiaires van sportopleidingen. Het enthousiasme is groot, ook voor deze foto: “Ja ik doe mee. Wacht even, ik ga mijn vriend halen, dan staan we er samen op.” En even later, als ze poseren: “Ik ga lachen, jij ook?” Ja dus.

Almere Centrum de trap naar de Hospitaal garage



Parkeergarages zijn altijd wat grimmig. Niet voor niets vinden in detectives regelmatig moorden plaats in ondergrondse parkeerterreinen. Het is er donker en uitgestorven. Geen ideale plek om vreemden aan te spreken. Het was een van de weinige plaatsen, waar het moeilijk was om passanten te vinden die op de foto wilden. Op de foto blijkt daar niets van; bijna iedereen lacht.



Deze kinderen reageerden enthousiast op de vraag of ze wilden meedoen aan dit fotoproject. Een van hen nam een wankel pose aan op de hoek van de pingpongtafel – en bleef net lang genoeg onbeweeglijk staan voor de foto. Begeleider Andor van Talent in Opleiding vindt het prima in Almere; veel van zijn vrienden zouden wel in Amsterdam willen wonen, maar hij niet.



In 1988 maakte Svensson ook foto's van dit kunstwerk van Maarten Manson, *Ontsnapping aan een driehoek*, bij het gebouw van Gemeentewerken. Svensson moest hier actief mensen werven voor de foto. De medewerkers van Stadsreiniging waren coöperatief en enkele personeelsleden werden opgetrommeld.

Almere Buiten Bolderweg bedrijventerrein Vaart I, II en III,



Op een bedrijventerrein is het meestal geen komen en gaan van mensen. Hier is Svensson actief kantoren en winkels binnengegaan om mensen te vragen mee te lopen en plaats te nemen voor de camera. Ze waren allemaal bereid. *En passant* vertelden ze hoe zij denken over Almere: “Almere is van ons, wij bewoners maken de stad!” Een stad is zo leuk als je hem zelf maakt.



Een mooie dag op een van de strandjes van Almere. De vrouw is een nieuwkomer in Almere en in Nederland, ze is de taal nog niet machtig. Eigenlijk net als Svensson, toen zij in 1988 uit Zweden naar Nederland kwam om te studeren aan de Rietveldacademie. De twee meisjes achter haar zijn helemaal happy in hun stad Almere.



Toen Svensson haar camera opstelde bij het Pannenkoekenschip, waren er kinderen aan het vissen in de haven. Ze hoorde ze praten: “Als ze vragen of we erop willen, zeggen we nee.” Ze bleken niet zo standvastig. Toen Svensson hen toch benaderde, namen ze zonder enige aarzeling allemaal hun aangewezen plaatsen in.



De klokkentoren van De Drieklank rijst omhoog. Op de voorgrond trekt een kleine stoet kinderen voorbij, van links naar rechts. Een vrouw op hoge hakken komt ze tegemoet. De oplettende kijker ziet dat de schaduwen niet allemaal in dezelfde richting lopen; de zon staat precies achter de camera. De schaduwen wijzen toevallig allemaal in de richting van de klokkentoren, die daardoor nog meer blikvanger van de foto wordt.



Bij een station hebben de meeste mensen haast: men moet een trein of bus halen, of komt net uit de trein en wil op tijd op school of zwemles of werk zijn. Svensson twijfelde of het hier zou lukken om voldoende mensen te vinden voor de foto. Tot een man aan kwam lopen: "Ik wil heel graag op de foto. Zeg maar waar ik moet gaan staan." Hij geeft met zijn witte shirt een prachtig tegenwicht voor de donkere overkapping rechtsboven.



Svensson fotografeerde passanten. Ze koos zorgvuldig de plaatsen waar mensen moesten gaan staan, maar wie precies de plaats in zou nemen, was mede afhankelijk van wie voorbij kwam. Een enkele keer gebeurde het, dat mensen zichzelf spontaan aanmeldde als ze Svensson zagen met haar camera. Dat gebeurde ook hier in Haven: “ik ben een bekende Havenaar, dus ja, ik hoor er wel bij!”



Bij het Stadhuis is het altijd een komen en gaan van mensen. Maar iedereen was bereid om plaats te nemen in de foto: “Natuurlijk, als ik van dienst kan zijn.” Bij het nemen van deze foto, werd Svensson zelf gefilmd, om het proces van het fotograferen vast te leggen. Dat wekte verwarring: “In de camera kijken? In welke camera?”



Het was koud toen deze foto gemaakt werd, ook al is dat niet af te zien aan de kleding van iedereen. Het plein was leeg. Bijna leek het een *flash back* naar 1988, maar toen de camera met statief eenmaal op zijn plek stond en de posities bepaald waren, kwamen er plots mensen tevoorschijn en ze vonden het allemaal leuk om aan het fotoproject mee te doen. De groenteman deelde abrikozen uit.

1988



Dit speeltoestel stond en staat in Almere Buiten.



Almere Haven

Het strand met het restaurant Di Lago; het pand staat er nog en heet nu De Strandjutter.



Almere Haven

Gemeentewerken op bedrijventerrein De Steiger. Het kunstwerk op de voorgrond is ook in 2016 gefotografeerd.



Almere Buiten

De duidelijk herkenbare gevels aan de Staakmolenstraat. In 2016 fotografeerde Svensson een vergelijkbare stoet kinderen.



Almere Haven

De jeugd van Haven poseert voor café-restaurant De Roef, aan de Kerkgracht (hoek Marktstraat).



Almere Haven

Bushalte op het Plein met de duidelijk herkenbare Bovenloop op de achtergrond.

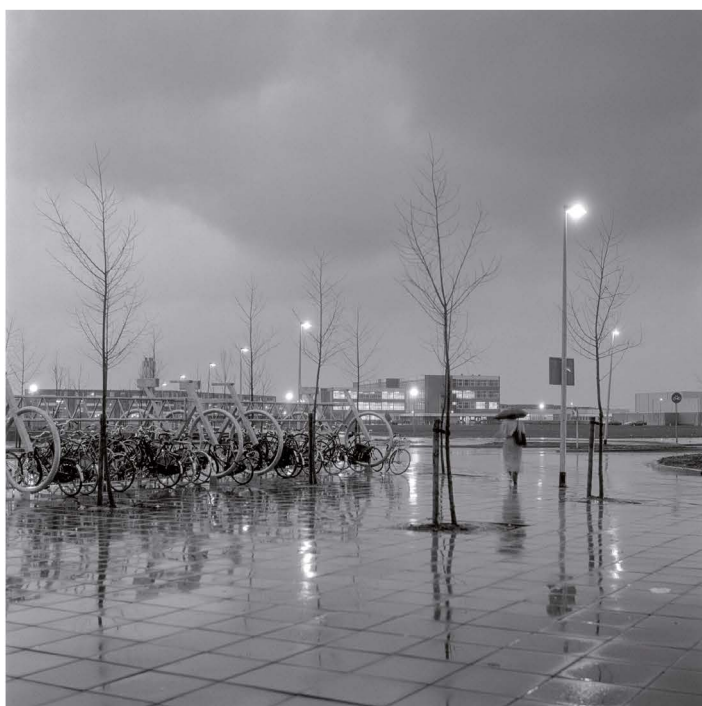
Waar dit bushokje stond, hebben we niet kunnen achterhalen.





Almere Haven

Vanwege de bakstenen steunpaal is het vermoeden dat het hier gaat om de Kruisstraat.



Almere Stad

Station Centraal, met op de voorgrond de karakteristieke fietsenrekken, en op de achtergrond de scholengemeenschap Het Baken.

Foto's:
Tekst en samenstelling:
Vormgeving:

Gemeente Almere



Stads*archief*

Foto's: Margareta Svensson 1988 / 2016
Tekst en samenstelling: Henriette Fuhri Shethlage, Margareta Svensson
Vormgeving: Ymer Marinus

Deze publicatie is verschenen bij de tentoonstelling
We Love Almere.

©Stadsarchief Almere, 2017

